

ანტიკორუფციული ბიუროს

საქმიანობის ფილოსოფია

სარჩევი

შესავალი	3
1. ანტიკორუფციული ბიუროს საქმიანობა მისი თავდაპირველი მისიის ფარგლებში	4
<i>დეკლარაციების მონიტორინგი</i>	4
2. სამოქალაქო საზოგადოების დევნა - ანტიკორუფციული ბიუროს საქმიანობის ყველაზე აქტიური და ძირითადი მიმართულება	5
<i>FARA-ს მიმოხილვა და აღსრულება</i>	5
<i>საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან ბრძოლის მეორე ეტაპი</i>	7
<i>გრანტების შესახებ კანონის აღსრულება ანტიკორუფციული ბიუროს მიერ</i>	8
3. ანტიკორუფციული ბიუროს საქმიანობის დასასრული	10

ანტიკორუფციული ბიურო ევროკომისიის რეკომენდაციების შესრულების ფარგლებში, 2022 წელს შეიქმნა. რეკომენდაცია ანტიკორუფციული ორგანოს დამოუკიდებლობასა და ფუნქციურ გაძლიერებას ითვალისწინებდა.¹ ანტიკორუფციული ბიუროს შექმნით, „ქართული ოცნების“ წარმომადგენლებმა ევროკომისიის ეს რეკომენდაცია შესრულებულად გამოაცხადეს.² ბიუროს მანდატის განსაზღვრის პროცესში პარლამენტმა სამოქალაქო სექტორის რეკომენდაციები სრულად არ გაითვალისწინა და უწყების შექმნის მომენტშიც, არსებობდა სამოქალაქო საზოგადოების მხრიდან კრიტიკა³ უწყების მანდატთან და მის დამოუკიდებლობის გარანტიებთან დაკავშირებით.

სწორედ ამ კონტექსტში დაიწყო ანტიკორუფციული ბიუროს ჩამოყალიბების პროცესი, რომლის მიზანიც უნდა ყოფილიყო კორუფციასთან ბრძოლის ინსტიტუციური ჩარჩოს გაძლიერება, საჯარო მოხელეთა ქონებრივი დეკლარაციების მონიტორინგი, პოლიტიკური პარტიების ფინანსური საქმიანობის გამჭვირვალობა და მამხილებელთა დაცვის მექანიზმების უზრუნველყოფა. თუმცა ანტიკორუფციული ბიუროს ჩამოყალიბებისთანავე, მის დამოუკიდებლობაზე, ანგარიშვალდებულებასა და რეალურ ეფექტიანობაზე არაერთი კითხვა გაჩნდა. მოგვიანებით, ბიუროს საქმიანობის პროცესში, კიდევ უფრო ნათელი გახდა მიკერძოება და მისი მხრიდან პარტიული ინტერესების გატარება. ქვეყანაში კორუფციული რისკების გამოვლენის და ამ მიზნით, დეკლარაციების ეფექტიანად შესწავლა/მონიტორინგის, პოლიტიკური პარტიების ფინანსური საქმიანობის მონიტორინგის, მამხილებელთა დაცვის მექანიზმების გაძლიერებისა და იდენტიფიცირებულ პრობლემებზე რეაგირების ნაცვლად, ბიუროს უმთავრეს ამოცანად და ფუნქციად სამოქალაქო სექტორის წინააღმდეგ ბრძოლა განისაზღვრა.

ანტიკორუფციული ბიუროს ფუნქციების გაფართოებამ, მათ შორის ე.წ. FARA-სა და „გრანტების შესახებ“ კანონის აღსრულების მექანიზმების გადაცემამ, უწყებას მიაჩნია ახალი როლი, რომლის ერთადერთი მიზანი სამოქალაქო სექტორისა და კრიტიკული მედიის წინააღმდეგ ბრძოლა იყო. შედეგად კი, კორუფციის წინააღმდეგ საბრძოლველად შექმნილი უწყება სულ უფრო მეტად ადიქმებოდა პოლიტიკური კონტროლის ბერკეტად, რაც ეწინააღმდეგება როგორც ევროკავშირის რეკომენდაციებით განსაზღვრულ სტანდარტებს, ისე დემოკრატიული მმართველობის პრინციპებს. ბიურო მისი გაუქმების დღემდე, რჩებოდა „ქართული ოცნების“ პარტიული ინტერესების გამტარებელ ერთ-ერთ მნიშვნელოვან რგოლად, რომელმაც მანდატით განსაზღვრულ ვერც ერთ ამოცანას წარმატებით თავი ვერ გაართვა. 2026 წლის 2 მარტიდან კი ანტიკორუფციული ბიურო გაუქმდა, მისი მანდატი კი, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურს გადაეცა.⁴

¹ ec.europa.eu, Opinion on the EU membership application by Georgia, იხ. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ganda_22_3800

² parliament.ge, შალვა პაპუაშვილი: „მზად ვართ მჭიდროდ ვითანამშრომლოთ ანტიკორუფციულ ბიუროსთან, რომ მისი საქმიანობა იყოს ღია და მოქალაქეების საუკეთესო ინტერესების გათვალისწინებით განპირობებული“ იხ. <https://bit.ly/4c6HAb4>

³ democracyresearch.org, DRI: ევროკომისიის მეოთხე რეკომენდაცია, რომელიც კორუფციასთან ბრძოლის გაძლიერებას გულისხმობს, ამ ეტაპზე შესრულებულად ვერ ჩაითვლება, იხ. <https://www.democracyresearch.org/geo/1109/>

⁴ radiotavisupleba.ge, ანტიკორუფციული ბიურო მომავალი წლის მარტიდან გაუქმდება, იხ. <https://www.radiotavisupleba.ge/a/33593687.html>

1. ანტიკორუფციული ბიუროს საქმიანობა მისი თავდაპირველი მისიის ფარგლებში

ანტიკორუფციული ბიუროს საწყისი მისია გულისხმობდა, შემდეგ პრაქტიკულ საქმიანობას: თანამდებობის პირის ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაციის მონიტორინგს, მამხილებლის დაცვის ღონისძიებებს, კანონის შესაბამისად მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანების (პოლიტიკური პარტიის), საარჩევნო სუბიექტისა და საარჩევნო მიზნის მქონე პირის ფინანსური საქმიანობის მონიტორინგს.

დეკლარაციების მონიტორინგი

საჯარო სამსახურში დასაქმებული პირების ქონებრივი დეკლარაციების მონიტორინგი ერთ-ერთი ძირითადი მექანიზმია კორუფციის პრევენციისა და საჯარო მმართველობის გამჭვირვალობის უზრუნველსაყოფად. სწორედ ამ მიზანს უნდა მოხმარებოდა ადამიანური და მატერიალური რესურსი, რომლითაც ანტიკორუფციული ბიურო შეიქმნა. ნაცვლად დეკლარაციების მონიტორინგის გააქტიურებისა და შესაბამისად, კონკრეტული ღონისძიებების გატარებისა, ამ მიმართულებით პროცესი კიდევ უფრო გართულდა. 2024 წლის დეკემბრიდან, გარკვეული პერიოდის განმავლობაში, თანამდებობის პირთა ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაციები საჯაროდ ხელმისაწვდომი აღარ იყო და შესაბამისად, გარე კონტროლიც შეუძლებელი გახდა.⁵ ამასთან, მიუხედავად კანონის ჩანაწერისა, რომ დეკლარაციების მონიტორინგის შედეგები ყოველი კალენდარული წლის ბოლოს პროაქტიულად უნდა გამოქვეყნდეს,⁶ ანგარიში 2024 წლის ბოლოსთვის არ გამოქვეყნებულა. 2024 წლის საქმიანობის ანგარიში პარლამენტს 2025 წლის ივნისში წარედგინა. დეკლარაციები კი საჯარო მას შემდეგ გახდა, რაც ირაკლი კობახიძემ განაცხადა, რომ დეკლარაციები მალე უნდა გასაჯაროვდეს.⁷ ამან კიდევ ერთხელ წარმოაჩინა ბიუროს დამოუკიდებლობის არარსებობა.

ანტიკორუფციულმა ბიურომ 2024 წელს დააანონსა თანამდებობის პირთა ქონებრივი დეკლარაციების შესწავლა, რაშიც მოიაზრებოდა მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესი და კორუფციის მაღალი რისკის ჯგუფები. შესასწავლ პირთა შორის იყო ოთხი მოსამართლე, თუმცა 2024 წლის აპრილში მათ თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიმართეს და სთხოვეს, შეეჩერებინა მათი ქონებრივი დეკლარაციების მონიტორინგი ანტიკორუფციული ბიუროს მხრიდან.⁸ სასამართლომ ეს მიმართვა დააკმაყოფილა. მსგავსი შემთხვევები, განსაკუთრებით სასამართლო სისტემაში, აჩენს შესაძლო კორუფციული რისკების არსებობის დასაბუთებულ ეჭვს და ამასთან, ამცირებს საზოგადოების ნდობას ზოგადად სასამართლო სისტემის მიმართ. მონიტორინგის შემდეგ, ბიურომ დეკლარაციების მონიტორინგის სრული შედეგები არ გამოაქვეყნა.

დეკლარაციების გასაჯაროების შემდეგ, გარე აქტორების მხრიდან განხორციელებული მონიტორინგის შედეგად გამოვლინდა არაერთი საეჭვო კორუფციული საკითხი. განსაკუთრებით ყურადსაღები იყო მოქმედი თანამდებობის პირების ფინანსური მდგომარეობა და შეძენილი ძვირადღირებული ქონება, რასთან დაკავშირებითაც რაჟდენ კუპრაშვილის უწყებას კითხვები არ გასჩენია.⁹

⁵ [tvpirveli.ge](https://tvpirveli.ge/ka/siaxleebi/politika/103858-ratom-ar-idzebneba-ivanishvilis-qonebrivi-deklaratsia-ras-amboben-otsnebash), რატომ არ იძებნება ივანიშვილის ქონებრივი დეკლარაცია - რას ამბობენ "ოცნებაში", 20.06.25, იხ. <https://tvpirveli.ge/ka/siaxleebi/politika/103858-ratom-ar-idzebneba-ivanishvilis-qonebrivi-deklaratsia-ras-amboben-otsnebash>

⁶ კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ საქართველოს კანონი, მუხლი 181, პუნქტი 7, იხ. <https://matsne.gov.ge/document/view/33550?publication=95>

⁷ [interpressnews.ge](https://www.interpressnews.ge), ირაკლი კობახიძე ქონებრივ დეკლარაციებზე - მე მგონია, რომ სასწრაფოდ უნდა გამოქვეყნდეს, მეც შემიძლია დავინტერესდე, იხ. <https://bit.ly/3OprMbr>

⁸ tvpirveli.ge, მოსამართლე, რომელმაც დეკლარაციის შემოწმებაზე უარი თქვა, თავს დისკრიმინაციული მოპყრობის მსხვერპლად აცხადებს, იხ. <https://bit.ly/48j9QWH>

⁹ მაგალითისთვის იხ. <https://bit.ly/4dpFOUF>

2. სამოქალაქო საზოგადოების დევნა - ანტიკორუფციული ბიუროს საქმიანობის ყველაზე აქტიური და ძირითადი მიმართულება

ანტიკორუფციული ბიუროს სამოქალაქო საზოგადოების წინააღმდეგ გამოყენებამ თავი იჩინა მას შემდეგ, რაც საქართველოში ამოქმედდა ე.წ. FARA-ს თარგმანი. ასევე, „გრანტების შესახებ“ საქართველოს კანონით, უცხოური გრანტის გასაცემად აუცილებელი გახდა საქართველოს მთავრობის წინასწარი ნებართვა. სწორედ ანტიკორუფციული ბიუროს ვალდებულებად იქცა როგორც ე.წ. FARA-ს რეესტრის წარმოება და დარეგისტრირებული ორგანიზაციების („აგენტების“) საქმიანობის ზედამხედველობა, ასევე დაურეგისტრირებელი კანონდამრღვევების გამოვლენა და საჭიროების შემთხვევაში, მათ საქმეებზე პროკურატურისთვის მიმართვა. ანტიკორუფციული ბიურო უწევდა მონიტორინგს „გრანტების შესახებ“ კანონის მოთხოვნების დაცვით გაცემული უცხოური გრანტების შესრულებასაც.

FARA-ს მიმოხილვა და აღსრულება

2025 წელს მიღებულ იქნა ახალი კანონი სახელწოდებით, „უცხოური აგენტების რეგისტრაციის აქტი“. ეს კანონი იმეორებს 2024 წელს პარლამენტის მიერ მიღებული „უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის შესახებ“ კანონის არადემოკრატიულ მიზნებს და აფართოებს ხელისუფლების მხრიდან რეპრესიების გამოყენების მასშტაბს. ე.წ. FARA-ს მიხედვით,¹⁰ როგორც იურიდიულ პირებს, ასევე ფიზიკურ პირებს, რომლებიც იღებენ ფინანსურ და სხვა სახის დაფინანსებას უცხოეთიდან და ახორციელებენ საქმიანობას „უცხოელი პრინციპალის“ ინტერესების გათვალისწინებით და ამავდროულად მონაწილეობენ „პოლიტიკურ საქმიანობაში“, წარმოემოხებათ უცხოეთის აგენტების რეესტრში რეგისტრაციის ვალდებულება. რეესტრში რეგისტრაციის გარდა, კანონი მოიცავს უცხოელ პრინციპალთან კომუნიკაციის შესახებ ინფორმაციის, ყოველწლიური ფინანსური დეკლარაციების, საჯარო განცხადებებისა და წერილობითი კორესპონდენციების ასლების წარდგენას ანტიკორუფციული ბიუროსთვის. კანონის მთავარი მოთხოვნების დარღვევისთვის დაწესდა სისხლის სამართლის სასჯელი როგორც ჯარიმის, ასევე პატიმრობის სახით.

შედეგად, „ქართული ოცნება“ აგენტებად აცხადებს ქართულ საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს, რომლებიც მოქმედებენ თავიანთი დღის წესრიგით და წლების განმავლობაში ემსახურებიან ქვეყნის ინტერესებს. ამერიკაში FARA არ გამოყენებულა ადგილობრივი ორგანიზაციებისა და მედიის წინააღმდეგ. შესაბამისად, დღეს ამერიკის იუსტიციის დეპარტამენტის მიერ მკაცრად გაწერილი წესების მიხედვით, FARA-ს რეესტრში რეგისტრირებულია ისეთი მედიები, როგორებიცაა „სპუტნიკი“, „რაშა თუდეი“ და არა, მაგალითად, BBC, Deutsche Welle და სხვები.¹¹

შესაბამისად, სამოქალაქო ორგანიზაციები და დამოუკიდებელი მედია საფუძვლიანად აკრიტიკებენ კანონს იმ მიზეზით, რომ კრიტიკულად განწყობილი მედიის თუ არასამთავრობო ორგანიზაციების საქმიანობის შესაზღუდად,¹² ხელისუფლებას მარტივად შეუძ-

¹⁰ matsne.gov.ge, საქართველოს კანონი უცხოეთის აგენტების რეგისტრაციის აქტი.

იხ. <https://matsne.gov.ge/document/view/6461578?publication=0>

¹¹ dev.forbes.ge, იხ. <https://dev.forbes.ge/fara-thu-pharsi-rusuli-kanoni-amerikuli-shephuthvith/>

¹² hrw.org Georgia: Drop Repressive 'Foreign Agents' Bill. იხ. <https://bit.ly/4trkWRs>

ლია ახალი რეგულაციების რეპრესიულ მექანიზმად გამოყენება. აღსანიშნავია, რომ კანონში „უცხოელი პრინციპალი“, „უცხოური გავლენის აგენტი“ და „პოლიტიკური საქმიანობა“ საკმაოდ ბუნდოვნადაა განმარტებული, რის გამოც შესაძლებელი ხდება გაუმჭირვალე ან არაკეთილსინდისიერი ინტერპრეტაციები.¹³ საერთაშორისო უფლებადამცველმა ორგანიზაციებმაც გამოთქვეს შეშფოთება, რომ ასეთი რეპრესიული კანონის მიღებით, საქართველო შორდებოდა ადამიანის უფლებების ევროპული კანონმდებლობით დადგენილ სტანდარტებს.¹⁴ ამასთან, 15 ოქტომბერს ვენეციის კომისიამ დასკვნაში პირდაპირ თქვა, რომ რეპრესიული კანონები, მათ შორის, „უცხოეთის აგენტების რეგისტრაციის აქტი“, უნდა გაუქმდეს.¹⁵

ანტიკორუფციული ბიურო შეუდგა ახალი კანონით დაკისრებული ვალდებულების შესრულებას და დაიწყო რამდენიმე სამოქალაქო და მედიაორგანიზაციის მონიტორინგის პროცესი. 2025 წლის 11 აგვისტოს ექვსმა არასამთავრობო ორგანიზაციამ ანტიკორუფციული ბიუროდან მიიღო წერილი, რომელშიც ედავებიან „უცხოური აგენტების რეგისტრაციის აქტის“ (FARA) დარღვევას.¹⁶ ეს ორგანიზაციები არიან: „სამოქალაქო საზოგადოების ფონდი“ (ყოფილი ფონდი „ღია საზოგადოება – საქართველო“), „საფარი“, „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო“, „მედიის განვითარების ფონდი“, „სამართლიანი არჩევნებისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საზოგადოება“ (ISFED) და „სოციალური სამართლიანობის ცენტრი.“¹⁷

მედიამ გაავრცელა წერილი, რომელიც ანტიკორუფციულმა ბიურომ ამ ორგანიზაციებს გაუგზავნა.¹⁸ წერილით ბიურო ორგანიზაციებისგან ითხოვს განმარტებას, რატომ არ დარეგისტრირდნენ „უცხოური აგენტების რეესტრში“ და აფრთხილებს იმ სისხლის-სამართლებრივი პასუხისმგებლობის შესახებ, რაც კანონის ამ მოთხოვნის დარღვევას ახლავს თან. ამავე წერილში, ორგანიზაციებს აცნობეს, რომ ბიუროს ხელთარსებული ინფორმაცია აჩვენებს, რომ მათი საქმიანობის დაფინანსების წყაროებიდან ნაწილი უცხოეთიდან მიღებული გრანტებია. წერილში აღნიშნულია, რომ, FARA-ს მოთხოვნათა მიხედვით, მათი საქმიანობა შეიძლება ჩაითვალოს „პოლიტიკურ საქმიანობად“, რაც ნიშნავს, რომ ისინი შეიძლება იყვნენ „უცხოური აგენტების“ რეესტრში დასარეგისტრირებელი სუბიექტები.¹⁹ არასამთავრობო ორგანიზაციებმა ანტიკორუფციული ბიუროს წერილს ერთმნიშვნელოვანი და საერთო შინაარსის პასუხი გასცეს. მათ განაცხადეს, რომ არ დარეგისტრირდებიან უცხო ქვეყნის ინტერესების გამტარებლებად, ვინაიდან მათი საქმიანობა დამოუკიდებელია და ქართული საზოგადოებრივი ინტერესების დაცვას ემსახურება.

ორგანიზაციები ასევე ასაბუთებდნენ, რომ ბიუროს მოთხოვნები კანონით არ არის გამყარებული (მაგალითად, ინსპექტირების უფლებამოსილება) და რომ ამ სახის „მოკ-

¹³ 7 civil.ge, დაწვრილებით | უცხოური აგენტების რეგისტრაციის აქტი. ხელმისაწვდომია: <https://civil.ge/ka/archives/667170>

¹⁴ fidh.org Georgia: Adoption of the new Foreign Agents Registration Act. იხ. <https://bit.ly/4vb8yqr>

¹⁵ coe.int, იხ. <https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/cdl-ad-2025-034e>

¹⁶ publika.ge, NGO-ები: 6-მა ორგანიზაციამ მივიღეთ ანტიკორუფციულის წერილი - გვედავებიან ე.წ. „FARA“-ს დარღვევას. იხ. <https://publika.ge/ngo-ebi-6-ma-organizaciam-mivighetantikorufciulis-werili-gvedavebian-e-w-fara-s-darghvevas/>

¹⁷ civil.ge, სამოქალაქო საზოგადოების ექვსი ორგანიზაცია აცხადებს, რომ მათ ქართული FARA-ს ფარგლებში ამოწმებენ. იხ. <https://civil.ge/ka/archives/697282>

¹⁸ 2 netgazeti.ge, ივანიშვილ-კუპრაშვილის ბიურო სამოქალაქო საზოგადოებაზე თავდასხმას აგრძელებს — არასამთავრობოები. იხ. <https://netgazeti.ge/news/782766/>

¹⁹ socialjustice.org.ge, „ქართული ოცნება“ აგრძელებს სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების დევნას - სოციალური სამართლიანობის ცენტრი ანტიკორუფციულ ბიუროში გაგზავნილი წერილობითი განმარტების ტექსტს აქვეყნებს. იხ. <https://bit.ly/4txMW6k>

ვლევის“ წერილს და მოთხოვნებს სამართლებრივი საფუძველი არ აქვს, ვინაიდან „უცხოური აგენტების რეგისტრაციის აქტის“ რომელიმე ჩანაწერი ბიუროს ასეთ უფლებამოსილებას არ ანიჭებს.²⁰ ორგანიზაციები აღნიშნავენ, რომ უცხოეთიდან მიღებული დაფინანსება ავტომატურად არ ნიშნავს ინტერესთა კონტროლის ან დირექტივის არსებობას, რაც აუცილებელი კომპონენტია ე.წ. FARA-ს შესაბამისად რეგისტრაციისთვის. ისინი ბიუროს სთხოვენ კონკრეტულ დასაბუთებას იმისა, რომელი აქტივობა მიიჩნია პოლიტიკურ აქტივობად და მის ხელთ არსებული ინფორმაციით, რომელი დონორი რა სახის კონტროლს ან დირექტივას ახორციელებდა, რომელთა საფუძველზეც გაუჩნდათ ეჭვი, რომ კანონის მოთხოვნები²¹ დარღვეულია.

ანტიკორუფციული ბიუროს წლიურ ანგარიშში ძალიან მცირე ინფორმაციაა მოცემული FARA-ს აღსრულების შესახებ.²² როგორც ირკვევა, ამ მიმართულებით, ბიუროს საქმიანობა ძირითადად შემოიფარგლა ამერიკული რეგულაციების თარგმნით, „აგენტების რეესტრის“ ონლაინ პლატფორმის შექმნით, რეგისტრაციის ოფიციალური ფორმების, განმარტებითი მასალების და დანართების შემუშავებით, დაინტერესებულ პირებთან საინფორმაციო შეხვედრების ჩატარებით.

საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან ბრძოლის მეორე ეტაპი

2025 წლის ივნისში, ანტიკორუფციულმა ბიურომ საზოგადოებრივი ორგანიზაციების წინააღმდეგ ბრძოლის ახალი ეტაპი დაიწყო. რაჟდენ კუპრაშვილმა ორგანიზაციებს ინფორმაციის გაცემა სასამართლოს ბრძანების საფუძველზე, სამი კანონით დაავალდებულა. კერძოდ, „კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ“, „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანების შესახებ“ და „გრანტების შესახებ“ კანონების საფუძველზე უწყებამ ორგანიზაციებს არაპროპორციულად ბევრი ინფორმაცია მოსთხოვა. სასამართლო გადაწყვეტილებაში არ უთითებს, თუმცა ორგანიზაციებმა დაადასტურეს, რომ ანტიკორუფციულმა ბიურომ, სასამართლოში მიმართვის დროს, ინფორმაციის გამოთხოვის საფუძველად, ერთ-ერთ სამართლებრივ აქტად „უცხოეთის აგენტების შესახებ“ კანონი მიუთითა.²³ სასამართლოს მიერ გაცემული შესაბამისი განჩინებების საფუძველზე, ორგანიზაციებს დაეკისრათ ვალდებულება, ანტიკორუფციულ ბიუროს წარუდგინონ მათ ხელთ არსებული დოკუმენტაცია, მოთხოვნა შეეხებოდა შემდეგ მასალებს:

- ორგანიზაციების მიერ ამ პერიოდის განმავლობაში გაფორმებული ან მოქმედი საგრანტო ხელშეკრულებები, მათთან დაკავშირებული ფინანსური და იურიდიული დოკუმენტაცია, მათ შორის დეტალური ბიუჯეტური მონაცემები და პროექტების ფინანსური გეგმარება;
- განხორციელებული აქტივობების აღწერილობა, შესრულების მიზნები, ლოკაცია, პერიოდი, განხორციელებაში ჩართული პირების (მათ შორის, ბენეფიციართა) იდენ-

²⁰ mdfgeorgia.ge, “მედიის განვითარების ფონდის” სამართლებრივი პასუხი რაჟდენ კუპრაშვილს - რატომ არის ანტიკორუფციული ბიუროს ქმედებები უკანონო. იხ. https://www.mdfgeorgia.ge/geo/view_statements/872

²¹ socialjustice.org.ge, “ქართული ოცნება” აგრძელებს სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების დევნას - სოციალური სამართლიანობის ცენტრი ანტიკორუფციულ ბიუროში გაგზავნილი წერილობითი განმარტების ტექსტს აქვეყნებს. იხ. <https://bit.ly/4txMW6k>

²² acb.gov.ge. ანტიკორუფციული ბიუროს 2025 წლის საქმიანობის ანგარიში. იხ. <https://acb.gov.ge/public-info/tsiuri-angarishi>

²³ socialjustice.org, “ქართულმა ოცნებამ” სამოქალაქო საზოგადოებისთვის დამანგრეველი კანონების გამოყენება უკვე დაიწყო, 19.06.2025, იხ. <https://bit.ly/3PNA3GE>

ტიფიცირებადი მონაცემები (სახელი, გვარი, პირადი ნომერი), მიღწეული შედეგები და ღონისძიებების ამსახველი ფოტოსურათები ან ვიდეომასალა;

- საგრანტო თუ სხვა ტიპის პროექტების შესრულების ნარატიული ანგარიშები, ასევე ამავე პერიოდის განმავლობაში წარმოებული კორესპონდენცია და კომუნიკაციის არქივი იმ შემთხვევაში, თუ მხარეებს შორის ურთიერთობა დოკუმენტირებულია წერილობითი მიმოწერის სახით;
- ინფორმაცია იმ ფიზიკურ და იურიდიულ პირებზე, რომლებიც თანამშრომლობდნენ აღნიშნულ ორგანიზაციებთან ან მათთვის უზრუნველყოფდნენ შესაბამის მომსახურებას.

ანტიკორუფციული ბიუროს მიერ წარდგენილ შუამდგომლობებში, როგორც წესი, მოთხოვნილი ინფორმაციის გაცემის კანონიერებისა და მიზნობრიობის დასაბუთებად მითითებული იყო ბიუროს ზოგადი უფლებამოსილება, რომლის საფუძველზეც აქვს უფლება, საჭიროების შემთხვევაში, როგორც ფიზიკური, ასევე იურიდიული პირებისგან მოითხოვოს ინფორმაცია, მათ შორის — განსაკუთრებული კატეგორიის პერსონალური მონაცემებიც, მათ უფლებამოსილებაში გათვალისწინებული ფუნქციების შესასრულებლად. შუამდგომლობაში განსაკუთრებულად ხაზგასმული იყო, რომ მოთხოვნილი მასალები გამოიყენება შემდეგი ღონისძიებების გატარების მიზნით:

ა) პოლიტიკური გაერთიანებების, საარჩევნო სუბიექტებისა და საარჩევნო მიზნების მქონე პირების ფინანსური საქმიანობის მონიტორინგი;

ბ) გრანტების მიღებისა და გაცემის პროცესების, ასევე ამ სფეროსთან დაკავშირებული სხვა საკითხების ზედამხედველობა;

გ) „უცხოეთის აგენტების რეგისტრაციის აქტის“ შესახებ საქართველოს კანონით განსაზღვრული მექანიზმების განხორციელება.

თუმცა ამავე შუამდგომლობაში არ არის დაზუსტებული, რა არის კონკრეტული პერიოდის შერჩევის საფუძველი, ასევე არ არის განმარტებული, რა განაპირობებს თითოეული კონკრეტული ინფორმაციის, განსაკუთრებით კი ბენეფიციარების პირადი და სენსიტიური მონაცემების გამოთხოვნის საჭიროებასა და პროპორციულობას. ბიუროს არ მოჰყავს დამატებითი არგუმენტაცია, რომელიც დაასაბუთებდა, რომ აღნიშნული ინფორმაციის გამოთხოვნა ემსახურება კონკრეტულ, მკაფიო და ლეგიტიმურ მიზნებს და არ სცდება მის უფლებამოსილებათა ფარგლებს.

გრანტების შესახებ კანონის აღსრულება ანტიკორუფციული ბიუროს მიერ

2025 წლის აპრილიდან „გრანტების შესახებ“ საქართველოს კანონში შეტანილი ცვლილებების შესაბამისად, ანტიკორუფციულ ბიუროს მიენიჭა ფართო უფლებამოსილება მონიტორინგის განხორციელების მიმართულებით. ცვლილებების თანახმად, ბიუროს უფლება აქვს, განხორციელოს უცხოური გრანტის თანხმობის გარეშე გაცემისა და მიღების მონიტორინგი, მათ შორის, მოსთხოვოს ფიზიკურ და იურიდიულ პირებსა თუ საჯარო დაწესებულებებს სხვადასხვა სახის ინფორმაცია. კერძოდ, კანონის მე-61 მუხლის მე-3 პუნქტის „ა“ და „დ“ ქვეპუნქტებისა და მე-5 პუნქტის საფუძველზე, ანტიკორუფციული ბიურო უფლებამოსილი იყო:

- პირისგან გამოითხოვა ფინანსური ანგარიში იმ შემთხვევაში, თუ არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი;
- ხოლო სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძველზე, მიეღო განსაკუთრებული კატეგორიის პერსონალური მონაცემები და სხვა სახის სენსიტიური ინფორმაცია როგორც საჯარო, ისე კერძო სექტორის სუბიექტებისგან.

თუმცა ამ უფლებამოსილების განხორციელებისას, კრიტიკულად მნიშვნელოვანია იმ სამართლებრივი სტანდარტებისა და პრინციპების დაცვა, რომლებიც ეფუძნება საქართველოს კონსტიტუციას, ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციას და საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკას. ერთ-ერთი ცენტრალური პრინციპია „დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტი“, რაც გულისხმობს იმას, რომ ბიუროს მიერ ინფორმაციის მოთხოვნა უნდა ეფუძნებოდეს კონკრეტულ გარემოებებსა და ობიექტურ მონაცემებს, რომლებიც იძლევა გონივრულ საფუძველს ვიფიქროთ, რომ სახეზეა კანონდარღვევა ან ვალდებულების შეუსრულებლობა. მიუხედავად ამისა, ანტიკორუფციული ბიურო ისედაც რეპრესიულ კანონს პრაქტიკაში ნორმათა დანაწესების საპირისპიროდ იყენებდა.

ქვეყანაში რეგისტრირებულ არასამთავრობო ორგანიზაციებს ბიურო აქტიურად მიმართავდა²⁴ სექტემბრიდან და სხვადასხვა კატეგორიის ინფორმაციას ითხოვდა იმგვარად, რომ ფორმალურადაც არ არის დაცული საკანონმდებლო მოთხოვნები. სამწუხაროდ, პრაქტიკაში ხშირია შემთხვევები, როდესაც ანტიკორუფციული ბიუროს მოთხოვნები არ აკმაყოფილებდა აღნიშნულ სტანდარტს. მაგალითად, წერილში არ არის მითითებული, თუ „გრანტების შესახებ“ კანონის რომელი მუხლის დარღვევაზეა ეჭვი ან რით არის გამყარებული ის გარემოებები, რომლებიც „დასაბუთებული ვარაუდის“ საფუძველს უნდა წარმოადგენდეს. მსგავსი გაურკვევლობა ქმნის შთაბეჭდილებას, რომ ბიუროს მხრიდან ადგილი ჰქონდა ფართომასშტაბიანი ინფორმაციის მოპოვების მცდელობას, კონკრეტული სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე. ყველა ორგანიზაციისთვის გაგზავნილი წერილი კი ერთმანეთის იდენტურია. ამასთან, ორგანიზაციების პასუხის შემდეგ (რომ მათ არ აუღიათ/არ განუხორციელებიათ ცვლილება ახალ გრანტი/საგრანტო ხელშეკრულებაში), ბიურო მიმართავდა სასამართლოს, ხოლო სასამართლო შაბლონურად ბიუროს ყველა მიმართვას აკმაყოფილებდა. თავად სასამართლოს ბრძანებაში არ არის სამართლებრივი დასაბუთება, რატომ უნდა მიიღოს ბიურომ ამ ტიპის ინფორმაცია, რომელიც, ერთი მხრივ, მისი საქმიანობის მიმართულებაში საერთოდ არ ჯდება და მეორე მხრივ, არ არსებობს კანონით გათვალისწინებული საფუძველი - „დასაბუთებული ვარაუდის“ სტანდარტი.

სამოქალაქო ორგანიზაციებმა, კანონმდებლობის შესაბამისად, უარი თქვეს ბიუროს მიერ გამოთხოვილი ინფორმაციის მიწოდებაზე. მათ ასევე უარი თქვეს პერსონალური ინფორმაციის (მათ შორის, განსაკუთრებული კატეგორიის ინფორმაციის) მიწოდებაზე. საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიხედვით, განსაკუთრებული კატეგორიის მონაცემების დამუშავება აუცილებლად კონკრეტული სამართლებრივი საფუძვლით უნდა მოხდეს, მისი დამუშავება გათვალისწინებული უნდა იყოს სპეციალური კანონით და მათი დამუშავება აუცილებელი და პროპორციული ზომია დემოკრატიულ საზოგადოებაში, წინააღმდეგ შემთხვევაში ადგილი აქვს კანონის მოთხოვნათა დარღვევას.

²⁴ radiotavisupleba.ge, ანტიკორუფციული ბიურო უკვე 30 ორგანიზაციას სთხოვს ინფორმაციას - NGOები რეპრესიებად მიიჩნევენ ბიუროს მოთხოვნებს, 22.09.2025, იხ. <https://www.radiotavisupleba.ge/a/33536858.html>

3. ანტიკორუფციული ბიუროს საქმიანობის დასასრული

ანტიკორუფციული ბიუროს მიერ სამოქალაქო საზოგადოების საქმიანობის მონიტორინგის პარალელურად, 2025 წლის 17 ნოემბერს ცნობილი გახდა „ქართული ოცნების“ გადაწყვეტილება, ანტიკორუფციული ბიუროს გაუქმების შესახებ. მმართველი პარტიის პოზიციით, ანტიკორუფციული ბიუროს შექმნა გარედან თავს მოხვეული გადაწყვეტილება იყო და მისი გაუქმებით, ქვეყანაში მმართველობის კონსტიტუციური ჩარჩო გამყარდებოდა.²⁵ შესაბამისად, თუკი ბიუროს შექმნის მომენტში, ხელისუფლება ამყობდა იმით, რომ ევროკავშირის ეს რეკომენდაცია შეასრულა და აცხადებდა, რომ კორუფციასთან ბრძოლის მექანიზმებს ხვეწდა, 2025 წელს ევროკავშირთან კონფრონტაციის პროცესში, „ქართული ოცნების“ წარმომადგენლებმა რამდენიმე წლის წინანდელი საკუთარი საჯაროდ გაცხადებული პოზიცია უარყვეს.

2026 წლის მარტამდე დადგინდა გარდამავალი პერიოდი, რის შემდეგაც ბიუროს უფლებამოსილებები სრულად სახელმწიფო აუდიტის სამსახურს გადაეცა. აღსანიშნავია, რომ აუდიტის სამსახურში თავი მოიყარა უამრავმა სახელმწიფო ფუნქციამ. აუდიტის სამსახურს დაევალა გაუქმებული პერსონალური მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის სამსახურის ფუნქციების შესრულება, ამასთანავე, ანტიკორუფციული ბიუროს საქმიანობის შეთავსებაც, რაც მოიცავს არამხოლოდ კორუფციასთან ბრძოლის სტრატეგიის და პოლიტიკის შემუშავებას, არამედ „გრანტების შესახებ“ საქართველოს კანონით, „უცხოეთის აგენტების რეგისტრაციის აქტით“ გათვალისწინებულ უფლებამოსილებებს, პოლიტიკური პარტიების დაფინანსების კონტროლს და თანამდებობის პირების სამსახურეობრივი დეკლარაციების კონტროლსაც. ამ ცვლილებების ფონზე, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის დაფინანსება მკვეთრად გაიზარდა²⁶ - 25.3 მილიონი ლარიდან 40.7 მილიონ ლარამდე, საშტატო ნუსხა 341-დან 441 დასაქმებულამდე, მათი სახელფასო ფონდი 20.4 მილიონი ლარიდან 33 მილიონ ლარამდე. თუმცა უწყებისთვის დამატებითი ფინანსური და ადამიანური რესურსებით უზრუნველყოფა აისახება თუ არა დადებითად ყველა ფუნქციის ეფექტურად შესრულებაზე, ამას უწყების საქმიანობა გამოავლენს.

გარდამავალ, 2025 წლის ნოემბრიდან 2026 წლის მარტამდე პერიოდში, ანტიკორუფციულ ბიუროს აქტიური საქმიანობა არ უწარმოებია. უწყებას უკვე დაწყებული ჰქონდა არასამთავრობო ორგანიზაციების მონიტორინგის პროცესი როგორც „გრანტების შესახებ“ საქართველოს კანონის, ასევე „უცხოეთის აგენტების რეგისტრაციის აქტის“ საფუძველზე. არასამთავრობო ორგანიზაციებისგან წერილობით ინფორმაციის გამოთხოვა აღნიშნულ თვეებშიც გაგრძელდა. როგორც ანტიკორუფციული ბიუროს 2025 წლის საქმიანობის ანგარიშშია²⁷ აღნიშნული, „გრანტების შესახებ“ კანონის საფუძველზე, მონიტორინგს დაექვემდებარა 378 არასამეწარმე (არაკომერციული) იურიდიული პირი, საიდანაც 284 ორგანიზაციის შემთხვევაში დაიწყო ადმინისტრაციული წარმოება. თუმცა, ადმინისტრაციული წარმოების შედეგების შესახებ ანგარიში ინფორმაციას არ

²⁵ 1tv.ge 2026 წლის 2 მარტიდან ანტიკორუფციული ბიურო გაუქმდება, მისი ფუნქციები სრულად გადაეცემა სახელმწიფო აუდიტის სამსახურს იხ. <https://1tv.ge/news/2026-wlis-2-martidan-antikoruftsiuli-biuro-gauqmdeba-misi-funciebi-srulad-gadaecema-sakhelmwifo-auditis-samsakhurs/>

²⁶ bm.ge დღეიდან ანტიკორუფციული ბიურო უქმდება - ფუნქციებს სახელმწიფო აუდიტი შეითავსებს. იხ. <https://bm.ge/news/dgheidan-antikoruftsiuli-biuro-ugmdeba-fungtsiebs-sakhelmtsifo-auditi-sheitavsebs>

²⁷ acb.gov.ge. ანტიკორუფციული ბიუროს 2025 წლის საქმიანობის ანგარიში. იხ. <https://acb.gov.ge/public-info/tsliuri-angarishi>

შეიცავს. მხოლოდ აღნიშნულია, რომ უწყების მიერ შექმნილ გრანტების რეესტრში, 59 საგრანტო ხელშეკრულება დარეგისტრირდა.

მიუხედავად, ანგარიშის პოზიტიური ტონისა და უწყების საქმიანობის დადებით ასპექტით წარმოჩენის მცდელობისა, ფაქტია, რომ ანტიკორუფციულ ბიუროს არ გამოუვლენია მაღალი თანამდებობის პირის ქონებრივ დეკლარაციაში არც ერთი დარღვევა; უცნობია მოიპოვა თუ არა ბიურომ მამხილებლების მეშვეობით მაღალი დონის კორუფციულ დანაშაულზე ინფორმაცია და გადასცა თუ არა საქმე საგამოძიებო უწყებას; „გრანტების შესახებ“ და „უცხოეთის აგენტების რეგისტრაციის აქტით“ გათვალისწინებული უფლებამოსილებები ძირითადად გამოყენებულ იქნა არასამთავრობო ორგანიზაციებიდან არაპროპორციულად დიდი მოცულობის ინფორმაციის გამოსათხოვად, ორგანიზაციებზე წნეხის განსახორციელებლად;

ის, რომ ანტიკორუფციული ბიუროს ამოცანა/პრიორიტეტი არ ყოფილა კორუფციასთან რეალური ბრძოლა, „ქართული ოცნების“ ყოფილი მაღალჩინოსნებისთვის სწორედ კორუფციულ დანაშაულებზე ბრალის წაყენებაა. მიუხედავად იმისა, რომ რაჟდენ კუპრაშვილს საქართველოს ყოფილ პრემიერ-მინისტრის²⁸ სავარაუდო კორუფციულ გარიგებებზე კითხვები არ ჰქონია, ირაკლი ღარიბაშვილმა მოგვიანებით წარდგენილი ბრალი სრულად აღიარა (განსაკუთრებით დიდი მოცულობის უკანონო შემოსავლების ლეგალიზაციასთან დაკავშირებით (ფულის გათეთრება)) და 5 წლით თავისუფლების აღკვეთა მიესაჯა.²⁹

ანტიკორუფციული ბიუროს შექმნა მნიშვნელოვანი ნაბიჯი იყო კორუფციის პრევენციის მიმართულებით, თუმცა მისი გაუქმების შემდეგ, ცალსახად შეგვიძლია შევაფასოთ, რომ მისი ინსტიტუციური მოდელი ვერ უზრუნველყოფდა პოლიტიკურ ნეიტრალიტეტსა და დამოუკიდებლობას აღმასრულებელი ხელისუფლების გავლენისგან. ბიუროს ფუნქციები ზედმეტად ფართო იყო. უწყებას ევალებოდა როგორც ანალიტიკური და პრევენციული, ასევე ზედამხედველობითი და სანქცირების მექანიზმების ამოქმედება, თუმცა ფორმალურად მინიჭებულ მანდატს ის პრაქტიკაში ეფექტიანად არ ადასრულებდა. ბიურო არ ატარებდა ქონებრივი დეკლარაციების ეფექტიან მონიტორინგს, არ აიდენტიფიცირებდა სავარაუდო კორუფციული საკითხებს. ანტიკორუფციული ბიუროსთვის დამატებითი ფუნქციების მინიჭებით (ე.წ FARA და „გრანტების შესახებ“ კანონი), უწყება იქცა „ქართული ოცნების“ ინტერესების გამტარებელ მნიშვნელოვან ინსტრუმენტად.

²⁸ Interpressnews, „ანტიკორუფციულმა ბიურომ 300 თანამდებობის პირის, მათ შორის პრემიერ-მინისტრის, მინისტრების, ირაკლი კობახიძისა და კახა კალაძის ქონებრივი დეკლარაციის შემოწმების გადაწყვეტილება“, 22 იანვარი 2024, იხ. <https://bit.ly/4e44jqA>

²⁹ იხ. bm.ge, ირაკლი ღარიბაშვილს 5 წლით პატიმრობა მიესაჯა, იხ. <https://bm.ge/news/irakli-gharibashvils-5-tslit-patimroba-miesaja>